

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.281/2021/6.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Parlagi Mátyás előadó bíró, dr. Harter Mária bíró

A felperes: Felperes1

A felperes képviselője: dr. Somogyi Orsolya ügyvéd

Az alperes: Alperes1

Az alperes képviselője: Kügyintéző: dr. Kovács Szabolcs István ügyvéd)

A per tárgya: biztosítási összeg

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.460/2020/6-II.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.G.301.152/2020/13.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.
 - Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 97.218 (kilencvenhétezer-kétszáztizennyolc) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes egy gépjárműre (a továbbiakban: gépjármű) 2013 decemberében lízingbevevőként nyílt végű pénzügyi lízingszerződést, valamint szerződő félként az alperessel casco biztosítási szerződést (a továbbiakban: biztosítási szerződés) kötött, amelyben kedvezményezett a lízingbeadó volt. A biztosítási szerződés szerint a biztosítási esemény bekövetkezésekor az alperes a biztosítási összeget a kedvezményezettnek, ennek hiányában a biztosítottnak fizeti meg.

[2] A Járművek Casco biztosításának Különös Feltételei (a továbbiakban: JCKF) meghatározta a töréskár (1. fejezet I.1.) és a totálkár (2. fejezet I.1.) fogalmát. A JCKF szerint káridőponthoz tartozó forgalmi érték: a káresemény időpontjában Magyarországon használt és azonos típusú, korú, műszaki állapotú, jogállású és használati jellegű gépjárműnek magyar forintban

kifejezett forgalmi értéke, amely azonban nem lehet magasabb az aktuális magyarországi Eurotax árkatalógus használt gépjárművekre – a katalógusban definiált, módosító tényezők figyelembevételével – megállapított áranál. A katalógusban meghatározott módosító tényezők közül nem vehető figyelembe a felfelé történő állapotkorrekció. Amennyiben a tulajdonos részéről bármely oknál fogva nem merül fel – vagy felmerül, de az utóbb bármely oknál fogva megtérül – áfa, illetve egyéb közteher (adó, adó jellegű tétel) fizetési kötelezettség a biztosított gépjármű tekintetében, úgy abban az esetben a biztosító a gépjármű jelen bekezdés alapján számított forgalmi értékéből levonja az áfa és egyéb fel nem merült – vagy felmerült, de bármely módon megtérült – közterhek arányosított értékét (2. fejezet I.3.). Amennyiben a biztosított áfa-levonási jogosultsággal rendelkezik, úgy a biztosító a vonatkozó törvények szerint levonásba helyezhető áfa összegét nem téríti meg (2. fejezet I.3. és II.6.). Totálkárnál áfa-levonásra és visszatérítésre jogosult biztosított esetén a biztosító az eladási számla beérkezéséig a maradványérték bruttó összegét vonja le a biztosított jármű nettó káridőponti piaci értékéből; a biztosító a maradványérték áfa-tartalmát az eladási számla benyújtása után téríti meg a vonatkozó önrész figyelembevételével (2. fejezet I.1.4.). A JCKF szabályozta a biztosító szolgáltatásának esedékességét is (7. fejezet).

[3] A gépjárművet ismeretlen tettesek 2017. április 21. és 25. között ellopták, amely később totálkáros állapotban megkerült.

[4] A lízingbeadó 2017. szeptember 19-én érkezett kérésére az alperes 2017. október 2-án 10.385.677 forint biztosítási összeget fizetett meg a lízingbeadónak. A felperes 2017. október 26-án megszerezte a gépjármű tulajdonjogát.

A kereset és az alperes védekezése

[5] A felperes 5.000.000 forint biztosítási összeg és 2017. június 9-től a kifizetésig járó késedelmi kamata, valamint a teljesített 10.385.677 forint után 2017. június 9-től 2017. október 2-ig járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[6] Indokolása szerint az alperes túl alacsony összegben határozta meg a káridőponti forgalmi értéket, mert nem vette figyelembe a gépjármű valamennyi jellemzőjét. A felfelé történő állapotkorrekció figyelembevételének tilalmával kapcsolatos JCKF feltétel nem vált a biztosítási szerződés részévé, mert eltér a szokásos gyakorlattól, és arról nem kapott külön tájékoztatást. Vitatta az alperes által meghatározott maradványérték összegét is. Az alperesnek már 2017. május 24-én rendelkezésére állt minden okirat, ezért 2017. június 9-én beállt a teljesítési kötelezettsége.

[7] Az alperes kérte a kereset elutasítását.

[8] Indokolása szerint a felperes keresetösségi joga hiányzik, mert a biztosítási esemény időpontjában csak üzemben tartó volt, a tulajdonos lízingbeadónak pedig teljesített. A káridőponti forgalmi értéket a JCKF egyértelműen meghatározza, kizárva a felfelé történő állapotkorrekció figyelembevételét. A rendelkezés érvénytelensége esetén az egész biztosítási szerződés érvénytelen, mert e nélkül azt nem kötötte volna meg. A felfelé történő állapotkorrekció tilalmának hiányában a biztosítási szerződés feltűnő értékaránytalanság miatt is érvénytelen. Állította, hogy a felperes erről a szerződéses rendelkezésről külön tájékoztatást kapott, amely kötelezettség nem őt, hanem az alkuszt terhelte. A felperes a kárbejelentőn tett nyilatkozata szerint áfa-levonási joggal rendelkezett, így nettó káridőponti forgalmi értéket kell figyelembe venni (JCKF 2. fejezet I.3.). Ebből a maradványérték bruttó összegét kell levonni (JCKF 2. fejezet I.1.4.), mert a felperes a maradványértékről nem nyújtott be eladási számlát. Állította, hogy késedelem nélkül teljesített.

Az első- és a másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.330.877 forintot és 2017. szeptember 10-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, valamint 10.385.677 forint után 2017. szeptember 10-től 2017. október 2-ig járó késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[10] Indokolása szerint a felperes keresetösségi joggal rendelkezik. A felfelé történő állapotkorrekció tilalma nem vált a biztosítási szerződés részévé, ugyanakkor ez nem okozza annak érvénytelenségét.

[11] Az összecszerűség körében döntését a kirendelt szakértő aggálymentesnek ítélt szakvéleményére alapította, mert a perben nem csatoltak ezzel ellentétes szakvéleményt, a felperes által csatolt Eurotax értékelés pedig nem minősül szakvéleménynek. Szakértői kompetenciába tartozó kérdésnek értékelte, hogy milyen körülmények tekintendők értéknövelő és értékcsökkentő tényezőknak. Indokolása szerint a felek egyező tényállítást tettek arra, hogy a káridőponti forgalmi értéknél a nettó, míg a maradványértéknél a bruttó összeget kell figyelembe venni, amely összhangban áll a JCKF szabályozásával. A nettó káridőponti forgalmi érték (22.350.393 forint) és a bruttó maradványérték (9.332.000 forint) különbözetéből (13.018.393 forint) levonta a 10% önrészt (1.301.839 forint) és az alperes teljesítését (10.385.677 forint), így a még teljesítendő biztosítási összeget 1.330.877 forintban határozta meg.

[12] Az alperes 2017. szeptember 9-ig teljesíthetett volna késedelem nélkül, ezért 2017. szeptember 10-től kötelezte késedelmi kamat megfizetésére.

[13] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helybenhagyta.

[14] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűen értékelte, a tényállást helyesen állapította meg, és abból helyes érdemi döntést hozott.

[15] A JCKF 2. fejezet I.3. és II.6. pontja alapján a gépjármű káridőponti forgalmi értékét nettó értékben kell meghatározni. A szakvélemény aggálytalan, a káridőponti forgalmi érték körében tett megállapításai nem állnak ellentmondásban az Eurotax értékelési szempontjaival. A kiegészítő szakvélemény szerint minden értékelendő gépjármű más állapotú, amire nem lehet egy általános szabályrendszert megalkotni. Az Eurotax egy iránymutatás, amitől nem csak el lehet, hanem szükség esetén el is kell térni. A szakértő értékelte a gépjármű futásteljesítményét, ugyanakkor nem állapítható meg annak kétszeres figyelembevétele. A kiegészítő szakvéleményben értékelte az előzményi sérülések hatását, amely levezetés érthető és világos. Szakértői kompetenciába tartozik, hogy az előzményi sérülést miként kell értékelni; a rendelkezésre álló adatok alapján az elsőfokú bíróság nem tehetett a szakvéleménytől eltérő megállapításokat. A felperes által csatolt jótállási jegy a gépjárművön korábban végzett javításra vonatkozik, így a káridőponti forgalmi érték szempontjából nem releváns. A szakértői módszer kiválasztása a szakértő kompetenciájába tartozik. A szakvélemény az alkalmazott módszer leírását tartalmazza, azt nem teszi aggályossá az sem, hogy külön nem tért ki a piaci keresettségre, valamint arra, hogy a gépjármű használtan nem volt beszerezhető.

[16] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a maradványértéket is helyesen határozta meg figyelemmel a JCKF 2. fejezet I.1.4. pontjára. A felperes nem vitatta, hogy áfa visszatérítésére jogosult, és maga sem hivatkozott arra, hogy értékesítési számlát benyújtott volna az alpereshez. A per során csatolt egy számlát annak a tényelőadásnak a bizonyítására, hogy a gépjárművet eladta. Keresetében ugyanakkor nem a számlában szereplő eladási értéket kérte figyelembe venni, hanem a szakvélemény szerinti maradványértéket, fellebbezésében is csak a bruttó és a nettó összeg eltérését vitatta. Ebből következően a maradványérték körében

nem látott lehetőséget a számla figyelembevételére, így a JCKF szabályozása alapján a maradványérték bruttó összegével kell számolni. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor tévesen rögzítette, hogy a felek egyező tényállítást tettek a bruttó maradványérték figyelembevételére. A peres felek a per kezdetén egyezően nettó összegű maradványértékről nyilatkoztak, ugyanakkor az alperes később a JCKF 2. fejezet I.1.4. pontjára hivatkozással a maradványérték bruttó összegét kérte figyelembe venni. Az elsőfokú bíróság téves indokolása ugyanakkor nem befolyásolta az ügy érdemi elbírálását, mert a JCKF szabályozása alapján helyesen nettó káridőponti forgalmi értéket és bruttó maradványértéket vett figyelembe.

[17] A késedelmi kamat vonatkozásában a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette azzal, hogy a lízingbeadó mikor kérte a teljesítést. A kedvezményezett minőség törlését 2017. október 26-án kérte, így az alperes csak ettől az időponttól teljesíthetett a felperesnek. Ezeket meghaladóan a fellebbezés nem érintette a késedelmi kamat kezdő időpontját.

[18] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezésben foglaltak alapján szükséges kiegészítések mellett – helyes indokai alapján helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet megváltoztatásával az alperes kötelezését 4.392.863 forint és 2017. június 9-től a kifizetésig járó késedelmi kamata, valamint a teljesített 10.385.677 forint után 2017. június 9-től 2017. október 2-ig járó késedelmi kamat megfizetésére. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (2) bekezdését, a 2. § (1) bekezdését, a 3. § (3) bekezdését, a 141. § (2) bekezdését, a 163. §-át, a 164. § (1) bekezdését, a 206. § (1) bekezdését, a 215. §-át, a 221. § (1) bekezdését és a 252. § (2) bekezdését, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (1) bekezdését és a 207. § (1)-(2) és (4) bekezdését.

[20] Indokolása szerint a maradványérték bruttó értékben való elszámolását, valamint a szakvélemény aggálytalanságát sérelmezi. A maradványérték elszámolása körében a felek egyszer tettek kifejezett nyilatkozatot, amelynek során egybehangzóan nettó értéket jelöltek meg, ezt követően ebben a kérdésben nem nyilatkoztak. A szakvéleménynek a káridőponti forgalmi érték meghatározásával kapcsolatos megállapításaival szemben fenntartotta az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésben előadottakat.

[21] Eljárásjogi jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a felek egybehangzó nyilatkozatot tettek a maradványérték nettó értéken való elszámolásáról. A bíróság a felek nyilatkozatain nem terjeszkedhetett volna túl, azokat tartalmuk szerint kellett volna értékelnie. A másodfokú bíróság tévesen értelmezte a számlával kapcsolatos nyilatkozatát. Ő elfogadta a bíróságnak azt az álláspontját, hogy a maradványérték szakkérdés, és elfogadta a szakértő számítását is. Ezt ugyanakkor nem lehet olyan kiterjesztően értelmezni, hogy emiatt nem él a nettó elszámolás lehetőségével, hanem az eleve magasabb, így számára kedvezőtlenebb összeg elfogadása mellett még az áfa értékét is elveszti. A felek a 9. sorszámú jegyzőkönyvben nyilatkoztak egybehangzóan a maradványértékről, ezt követően csak arra utaltak, hogy a szakvéleményt elfogadják, így a bíróságnak meg kellett volna nyilatkoztatnia a feleket ezzel kapcsolatban. A bíróságnak nincs joga arra, hogy a szerződést a felek egyező nyilatkozataitól eltérően értékelje anélkül, hogy erre felhívna a felek figyelmét. A másodfokú bíróság a roncs értékesítési számláját nem hagyhatta volna figyelmen kívül azért, mert nem tett külön nyilatkozatot arról, hogy a számla alapján kéri a roncsot elszámolni. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére adhat okot, ha a bíróság észleli a szerződés semmisségét, de nem ad lehetőséget a nyilatkozattételre (BH2006. 219.). A bíróság az ellenkérelemnél túlterjeszkedve nem hozhat az alperesre kedvezőbb határozatot (BH2005. 34.). A régi Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság a maradványérték bruttó vagy nettó elszámolása

körében nem tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről és nem hívta fel őket nyilatkoztattételre. Ezt a másodfokú bíróság sem teljesítette, így a jogerős ítélet sérti a régi Pp. 141. § (2) bekezdését és a 163. §-át. A peres felek a maradványérték nettó elszámolásáról tettek egybehangzó nyilatkozatot, amittől a bíróság nem térhetett volna el. Az alperes csak közvetetten és általánosságban utalt a JCKF 2. fejezet I.1.4. pontjára, de e körben nem fejtette ki az álláspontját, így a bíróságnak legalábbis nyilatkoztattételre kellett volna felhívni a feleket. A bruttó maradványérték az alperesre kedvezőbb elszámolást eredményez, ezért azt az alperesnek kellett volna bizonyítania a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján. A jogerős ítélet sérti a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, mert kirívóan okszerűtlenül, tévesen értelmezte a nyilatkozatát a maradványértékkel kapcsolatban, valamint indokolási kötelezettségét is megszegte, mert nem fejtette ki a JCKF 2. fejezet I.1.4. pont értelmezését, pedig erre alapította az ítéletét. Ez a szerződéses rendelkezés nem tartalmazza, hogy kérnie kellene a számla alapján történő elszámolást. A másodfokú bíróság a szakvélemény értékelésénél részben nem tett eleget részletes indokolási kötelezettségének, részben okszerűtlen következtetésre jutott: a szakértő nem adott választ a felmerült aggályokra; a túlfutást kétszer vette figyelembe, egyszer az értékelésnél, egyszer az osztályba sorolásnál; az elsőfokú bíróság nem teljesítette a szakértő idézésére, illetve az új szakértő kirendelésére vonatkozó indítványát. A fél jogosult a szakértőhöz kérdést intézni, a szakértő pedig köteles egyértelmű, észszerű és értelmezhető választ adni. A bíróság nem csorbíthatja a félnek ezt a jogát, mert az a régi Pp. 2. §-a szerinti alapelvet is sérti. A jogerős ítélet sérti a régi Pp. 215. §-át, valamint a BH2005. 34. és a BH1994. 272. számú határozatokban írtakat, mert a felek egyszer tettek konkrét előadást a nettó maradványértékre, akkor egybehangzóan nyilatkoztak, az alperes pedig később csak általános tartalmú nyilatkozatot tett. Az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a felek a bruttó maradványértékről egyező nyilatkozatot tettek, amelyről a másodfokú bíróság megállapította, hogy téves. Ebben az esetben viszont hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú bíróság ítéletét [rég Pp. 252. § (2) bekezdés], mert nem jogosult az indokolás pótlására [rég Pp. 221. § (1) bekezdés].

[22] Anyagi jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a JCKF szabályozása alapján bruttó maradványértéket kell figyelembe venni, de számla becsatolása esetén nettó maradványértékkel kell számolni. A másodfokú bíróságnak ezt az értelmezést kellett volna elfogadnia, amelyhez elegendő a számla benyújtása, ahhoz nem szükséges további nyilatkozat. A másodfokú bíróság kiterjesztően értelmezte a nyilatkozatát úgy, hogy a szakvélemény elfogadásával lemondott a számla alapján őt megillető nettó elszámolásról.

[23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[24] Indokolása szerint az elsőfokú eljárásban benyújtott nyilatkozatában kifejezetten hivatkozott a JCKF 2. fejezet I.1.4. pontjára, valamint arra, hogy a forgalmi érték és a maradványérték számításánál is a kár időpontjában fennálló értékviszonyoknak van jelentősége, így a későbbi roncsolás nem releváns. A másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a nyilatkozatán, és helyesen értelmezte a szerződési feltételt. A felperes a gépjármű előzményi sérülését elhallgatta, a kirendelt szakértő pedig minden releváns kérdésre válaszolt és indokolt magyarázatot adott a számítására. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem kérte a másodfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és új szakértő kirendelését, így lényegében elfogadta a szakvélemény megállapításait, amely szakkérdésként nem lehet mérlegelés tárgya. A felülvizsgálati kérelem a késedelmi kamat vonatkozásában nem tartalmaz érvelést.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A régi Pp. 272. § (2) bekezdése és a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[26] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[27] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokat a hivatkozásokat vizsgálhatta, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is.

[28] A felperes felülvizsgálati kérelmében a fellebbezéssel megegyezően kérte a jogerős ítélet megváltoztatását, a kamatkövetelés kezdő időpontját 2017. június 9-ben megjelölve. Felülvizsgálati kérelme ugyanakkor ezzel összefüggésben nem tartalmazza sem a megsértett jogszabályhely megjelölését, sem a jogszabálysértés körülírását, így a Kúria a jogerős ítéletet ebben a körben nem vizsgálhatta.

[29] A szakvélemény értékelésével kapcsolatban felülvizsgálati kérelmében úgy nyilatkozott, hogy fenntartja az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésben foglaltakat. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás (Kúria Pfv.V.20.301/2015/6., megjelent BH2015. 307.; BH2009. 122., BH1998. 558., BH1995. 99.). A Kúria ezért ezeket a hivatkozásokat – mivel a korábbi nyilatkozatok nem a jogerős ítélet jogszabálysértésére vonatkoznak – érdemben nem vizsgálhatta. A szakvéleménnyel kapcsolatban csak a felülvizsgálati kérelemben ténylegesen előadottakat vehette figyelembe.

[30] A felperes a régi Pp. 2. § (1) bekezdésének a megsértését is állította. A régi Pp. 2. § (1) bekezdése a bíróság polgári perbeli feladatát szabályozza, és ennek körében az igazságszolgáltatás alapelveit rögzíti összhangban az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésével, valamint a Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Ha a bíróság nem teljesíti a régi Pp. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott feladatát, úgy a fél erre hivatkozással a régi Pp. 2. § (3) bekezdése szerinti igényeket érvényesítheti. A régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján csak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró, konkrét eljárási szabálysértés vezethet a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére. A felperes felülvizsgálati kérelmében a régi Pp. 2. § (1) bekezdésével összefüggésben tartalmilag nem a bíróságokkal szemben általánosan támasztott alapvető követelmények be nem tartását sérelmezte az eljárás egészére nézve, hanem konkrét eljárási szabálysértésekre hivatkozott: egyrészt a felek jognyilatkozataihoz való tartalmi kötöttség [rég Pp. 3. § (2) bekezdés], másrészt a fél szakértővel kapcsolatos kérdezési joga

megsértésére. E konkrét eljárási szabálysértések közül az elsőt a Kúria az alábbiakban érdemben vizsgálta. A felperes ugyanakkor a fél kérdezői jogát szabályozó jogszabályi rendelkezés [régi Pp. 182. § (2) bekezdés] megsértését nem állította, így azt a Kúria sem vizsgálhatta.

[31] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet szakvéleménnyel kapcsolatos bizonyítékértékelése körében eljárási jogszabálysértéseket, a maradványérték bruttó értékének elszámolásával összefüggésben eljárási és anyagi jogszabálysértéseket állított.

[32] A felperes a szakvélemény értékelésével kapcsolatban – érdemi elbírálása alkalmas módon – az indokolási kötelezettség megsértésére és a bizonyítékértékelés okszerűtlenségére hivatkozott.

[33] Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen indokolta a kiegészített szakvélemény aggálymentességét és a további bizonyítás szükségletességét {[55]}. A másodfokú bíróság ezekkel az indokokkal egyetértett, valamint a fellebbezésben előadottakra figyelemmel maga is részletesen indokolta a szakvélemény aggálytalanságát {[52]-[56]}. A jogerős ítélet így tartalmazza a szakvélemény mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, valamint a bizonyítottság hiányának és a felajánlott bizonyítás mellőzésének okait. Nem jelenti a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének a megsértését, ha a jogerős ítélet külön nem tér ki a fél által felhozott valamennyi érvre, elegendő a bíróság mérlegelési szempontjait és jogi álláspontját tartalmaznia (Kúria Pfv.III.20.737/2019/4.).

[34] A régi Pp. 206. § (1) bekezdése a tényállás bíróság általi megállapítását, és ennek körében a felek előadásának és a bizonyítékoknak az értékelését szabályozza. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének, jogszabálysértést csak a bizonyítékok okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH1999. 44.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére az, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013. 119.).

[35] A különleges szakértelemmel rendelkező szakértő a bizonyítékok észlelésével és azok értékelésével működik közre a per eldöntéséhez szükséges tények megállapításában. A bizonyítékok – így a szakvélemény – végső, jogi értékelése azonban a bíróság feladata [régi Pp. 206. § (1) bekezdés]. A másodfokú bíróság a szakvéleményt okszerűen értékelte és az aggálytalan szakvéleménynek megfelelően határozott. A szakértő szakvéleményében úgy nyilatkozott, a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet eldönteni, hogy a gépjármű 3. vagy 2. állapot osztályba sorolandó. Erre figyelemmel mindkét osztályba sorolás alapján meghatározta a káridőponti forgalmi értéket külön-külön csatolva az adott állapot osztályhoz kapcsolódó Eurotax értékelést. A szakvélemény előterjesztését követően a felek a szakértőhöz kérdéseket intéztek, további okiratokat csatoltak, valamint a bíróság kihallgatta a felperes által indítványozott tanút. A szakértő kiegészítő szakvéleményében a hozzá intézett kérdéseket megválaszolta. A szakvéleményt követően felmerült adatokra figyelemmel előadta, hogy a gépjármű sem a 3., sem a 2. állapot osztálynak nem felel meg maradéktalanul, de a 2. állapot osztályhoz áll közelebb, ezért – 7%-os állapot korrekciót alkalmazva és azt indokolva – a gépjárművet 2. állapot osztályba sorolta. A szakértő szakvéleményében 16.450 km túlfutással a gépjárművet 2. és 3. állapot osztályba is besorolhatónak ítélte, míg a később felmerült adatok alapján elkészített kiegészítő szakvéleményében 23.450 km túlfutással azt 2. állapot osztályba sorolta. A túlfutás ezért önmagában nem befolyásolta az osztályba sorolást,

így nem történt kétszeres értékelés. A szakértő kiegészítő szakvéleményében az annak értékeléséhez szükséges felvilágosítást megadta. A bizonyítékokból nem csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért nincs helye felülmérlegelésnek.

[36] A bruttó maradványérték elszámolása körében a felperes eljárási és anyagi jogszabálysértéseket is állított, amelyeket a Kúria együtt vizsgált.

[37] A keresetlevélben előadott tényállítások és az ahhoz csatolt okiratok alapján megállapítható, hogy az alperes a pótszemlélt követő elszámolásában (a továbbiakban: alperes elszámolása) a gépjármű káridőponti forgalmi értékét 20.700.000 forintban, a kalkulált maradványértéket 9.330.330 forintban határozta meg. A felperes keresete szerint az alperes a gépjármű káridőponti forgalmi értékét indokolatlanul alacsony összegben állapította meg, teljesítése ezért nem szerződésszerű. Keresetét nem a maradványérték, hanem kizárólag a káridőponti forgalmi érték eltérő (de meg nem jelölt) összegére alapította, ennek ellenére keresetlevelében szakértő kirendelését kérte mindkét érték megállapítására. Az első tárgyaláson a felek egyezően adták elő a maradványérték összegét 9.300.330 forintban közösen úgy nyilatkozva, hogy ez nettó összeg (Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.G.304.202/2017/9. 2. oldal). A maradványérték körében tett egyező tényelőadásra figyelemmel a bíróság 9-I. sorszámu végzésével arról tájékoztatta a feleket, hogy a felperest terheli a gépjármű káridőponti forgalmi értékének a bizonyítása, amely szakkérdés. Ezt követően a felperes úgy nyilatkozott, hogy vitatja a maradványértéket is, ezért a bíróság 9-II. sorszámu végzésével korábbi tájékoztatását kiegészítette azzal, a felperest terheli annak bizonyítása is, hogy milyen összeget képvisel a gépjármű maradványértéke, amely szakkérdés. A szakértő szakvéleményében a maradványértéket bruttó 9.332.000 forintban (nettó 7.348.032 forint + 1.983.968 forint áfa) határozta meg. A felperes a maradványértékre vonatkozó szakértői megállapítást nem vitatta (Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.G.304.202/2017/57.). Az alperes beadványában ugyanakkor arra hivatkozott, hogy a JCKF 2. fejezet I.1.4. pontja alapján egyrészt a maradványérték meghatározásánál a káridőponti értékviszonyokat kell figyelembe venni, így nincs jelentősége annak, hogy a felperes mikor és mennyiért adta el a roncsot, másrészt a felperes a maradványértékről nem csatolt számlát, így elfogadta annak bruttó összegét, amely szintén igazolja, hogy áfa-levonásra, visszatérítésre jogosult (Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.G.301.152/2020/10.). A tárgyalás berekesztését megelőzően a felperes úgy nyilatkozott, hogy keresetét változatlanul fenntartja, nem vitatja, hogy áfa visszaigénylésére jogosult, a szakértő által megállapított összepszerűséget a forgalmi érték körében vitatja, valamint kiemelte, hogy a forgalmi érték megállapításánál elismeri, hogy a nettó értéket kell figyelembe venni (Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.G.301.152/2020/11.). A felperes tehát az általa szükségesnek tartott eljárási nyilatkozatait a perben megtette.

[38] A felperes kifogásolta azt is, hogy a bruttó maradványérték bizonyítása az alperest terhelte volna, de a bíróságok az ő bizonyítási kötelezettségét állapították meg. A felülvizsgálati kérelemben megsértettként állított bizonyítási érdek [régi Pp. 164. § (1) bekezdés] szabályozása abból ered, hogy a felperesnek a keresetlevélben [régi Pp. 121. § (1) bekezdés c) pont], az alperesnek az ellenkérelemben (régi Pp. 139. §) kell előadnia az érvényesíteni kívánt jogot, illetve az érdemi védekezést megalapozó tényeket. Bizonyítani a per eldöntéséhez szükséges (releváns) tényeket kell [régi Pp. 163. § (1) bekezdés]. A bizonyítás tárgya a fél által állított – és az ellenfél által vitatott – olyan konkrét történeti tény, amelynek valósága esetén a kereset vagy a védekezés alapos. Ebből következően biztosítási szolgáltatás teljesítése iránti perben nem a biztosítási összeg kiszámításának módját – mint a

biztosítási szerződésben szabályozott anyagi jogkérdést – kell bizonyítani, hanem az ennek alapjául állított konkrét történeti tényeket.

[39] A felperes keresetét eredetileg arra a tényállításra alapította, hogy a káridőponti forgalmi érték magasabb az alperes elszámolásában megjelölnél, egyebekben az alperes elszámolását nem sérelmezte. A felek az első tárgyaláson egyezően adták elő a maradványérték összegét, így azt a bíróság valóban fogadhatta el [régi Pp. 163. § (2) bekezdés]. A felperes ugyanakkor tényállítását megváltoztatta, a bíróság pedig ennek megfelelően tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről [régi Pp. 3. § (3) bekezdés]. A felek által indítványozott bizonyítást a maradványérték körében teljeskörűen lefolytatta, azzal kapcsolatban a szakvéleményt a bíróság és a felek is aggálymentesnek ítélték, további bizonyítási indítványuk nem volt, így a maradványértékkel kapcsolatban nem kellett és nem is lehetett további bizonyítást lefolytatni [régi Pp. 164. §, 3. § (4) bekezdés]. Az, hogy a biztosítási szerződés alapján a maradványérték nettó vagy bruttó összegét kell-e figyelembe venni, nem tény, hanem anyagi jogkérdés. A régi Pp. 215. §-a az érdemi döntés korlátait szabályozza, amely szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. E korlátokon belül a bíróságot a felek egyező tényelőadása sem köti: e tények valóként történő elfogadása csak lehetőség a bíróság számára akkor, ha azok tekintetében kétsége nem merül fel [régi Pp. 163. § (2) bekezdés]. A felek által a szerződés értelmezése körében előadottak sem kötik a bíróságot. A felek anyagi jognyilatkozatait az anyagi jogszabályokban előírt szempontok figyelembevételével kell értelmeznie, ebben nem kötik a felek perben tett eljárési jognyilatkozatai {Kúria Pfv.I.21.240/2021/4. [40]}.

[40] A jogerős ítélet a biztosítási szerződés értelmezésén alapuló anyagi jogi álláspontjával nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárési jogszabályokat. Az elsőfokú bíróság a megtett nyilatkozatokra figyelemmel [régi Pp. 3. § (2) bekezdés] tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről [régi Pp. 3. § (3) bekezdés] és teljeskörűen lefolytatta a bizonyítási eljárást [régi Pp. 141. § (2) bekezdés, 163. § (1) bekezdés]. A biztosítási szerződés értelmezése anyagi jogkérdés, amellyel kapcsolatban a bíróságot nem terheli tájékoztatási kötelezettség és nem kötik a felek eljárési jognyilatkozatai [régi Pp. 163. § (2)-(3) bekezdés, 164. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés]. A jogerős ítélet álláspontját megindokolta [régi Pp. 221. § (1) bekezdés]. Az ítélet indokolásából annak kell kitűnnie, hogy a bíróság a döntését mire alapította. Az ügy eldöntése szempontjából jelentős kérdésekre kiterjedő indokolással a bíróság eleget tesz jogszabályi kötelezettségének. Az alperes a maradványérték bruttó összegének a figyelembevételét kérte, így a döntés nem terjedt túl az ellenkérelmen (régi Pp. 215. §). Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a felek nyilatkozatait, de ez nem igényelte a tárgyalás megismétlését, így nem volt szükség az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére [régi Pp. 252. § (2) bekezdés].

[41] Az anyagi jog megsértése körében a felperes a maradványértékkel kapcsolatban a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésének, valamint a 207. § (1)-(2) és (4) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.

[42] A régi Ptk. 200. § (1) bekezdése a szerződési szabadság egyik elemét, a tartalom-meghatározás szabadságát szabályozza. A szerződés tartalmának bíróság általi értelmezése nem sérti a feleknek ezt a szabadságát.

[43] Annak meghatározása során, hogy az alperes szolgáltatási kötelezettségének áfa nélkül vagy áfát is magába foglaló értéken köteles eleget tenni, a biztosítási szerződés tartalmából és annak értelmezéséből kell kiindulni {Kúria Pfv.V.21.739/2019/5. [18]}. A vagyonbiztosítás tartalma szerint kárbiztosítás: a biztosítási esemény bekövetkezésével a biztosított vagyonában kár keletkezik, és a biztosító emiatt köteles a biztosítási összeget a biztosítottnak megfizetni. A vagyonbiztosítás ezért a károkkal szemben védi a biztosítottat. Ezzel a biztosítással a vagyontárgyhoz fűződő vagyoni érdek részesül védelemben az

esetlegesen bekövetkező károsító, gazdaságilag hátrányos események hatása ellen. A vagyonbiztosítási szerződés tárgya nem maga a vagyontárgy, hanem az a vagyoni érdek, ami a biztosított részéről a vagyontárgy irányában fennáll {Kúria Pfv.I.20.097/2021/6. [37]}. Ebből következően a biztosítási összeg – főszabály szerint – nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy valószínű értékeit [rég. Ptk. 549. § (1) bekezdés], vagyis nem vezethet gazdagodáshoz. A JCKF a fentiekre figyelemmel szabályoz úgy mind a káridőponthoz, mint a káridőponttól való távolsághoz (2. fejezet I.3.), mind a maradványérték (2. fejezet I.1.4.) elszámolásánál, hogy figyelemmel kell lenni az áfa tényleges felmerülésére. A szabályozás lényege, hogy áfa-levonásra és visszatérítésre jogosult biztosított esetén a maradványérték magasabb (áfával növelt) összegét kell elszámolni mindaddig, amíg a biztosított nem nyújt be az ilyen összegű maradványértéken történt értékesítéssel kapcsolatos számlát, amely bizonyítja az adott összegű áfa tényleges felmerülését és elszámolását. A felperes ilyen számlát nem nyújtott be, így a jogerős ítélet a JCKF szabályozásának megfelelően vette figyelembe a maradványérték bruttó összegét. A JCKF 2. fejezet I.1.4. pontja egyértelmű, az nem joglemondásra, hanem a biztosítási összeg meghatározása körében a maradványérték elszámolási módjára vonatkozik. A felperes a perben nem az általa csatolt számla, hanem a szakvélemény szerinti maradványértéket kérte figyelembe venni. A szakvéleményben meghatározott áfát azért tartotta levonhatónak a szakértő által megállapított maradványértékből, mert a tényleges értékesítés bizonyítására számlát csatolt. A maradványérték nettó összegének elszámolási lehetősége azonban nem független az eladási számla szerinti összegtől. A számlának nem az értékesítés ténye szempontjából van jelentősége, hanem a tényleges eladási ár és az ahhoz igazodó áfa összegének a figyelembevételére ad lehetőséget. A szakvélemény szerinti maradványérték alapulvétele esetén irreleváns az a körülmény, hogy a felperes a gépjárművet eladta és ezt igazolta.

[44] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[45] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján őt kellett kötelezni a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő alperes ügyvédi képvisellel felmerült felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, a 3. § (5) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a felperes régi Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.

[47] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. január 20.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s.k. előadó bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró